

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Credința noastră

67. Transfigurarea

Sfânta noastră Biserică ne învață că viața noastră nu se termină aici pe pământ ci continuă și după moarte, unde faptele noastre — atât cele bune, cât și cele rele — vor primi răsplata cuvenită. Moartea survine în mod firesc pentru toți, atât pentru cei drepți cât și pentru cei păcătoși. Este legea firii cu care omenirea s-a obișnuit. Căci zice poetul: „Așa e scris în cartea vieții / De la întâiul leagăn până la morminte / Să treacă trupul prin durerea morții / Iar sufletul să meargă înainte.” Deci trupul acesta slab, pămîntesc, trebuie să moară cum a murit trupul lui Hristos pe cruce, căci zice Sf. Apostol Pavel: „Nebune! Ceea ce semeni tu nu înviază de nu va muri” (I Cor. 15, 36). Astfel moartea este socotită ca o trecere spre o viață mai desăvîrșită, spre o viață cu Hristos, împreună cu Hristos, după care suspină Sf. Apostol Pavel cînd scrie Filipenilor: „Doresc a mă slobozi (de trup), spre a fi împreună cu Hristos” (Filip. 1, 23). Sufletul se simte încătușat în acest trup stricăcios, în acest trup muritor și dorește o împreunăre cu Hristos, care aici se poate realiza numai în parte, pe cînd în viața de dincolo de moarte unirea cu Hris-

tos va fi deplină. Fericitul Augustin zice: „Ne-ai făcut pentru Tine Doamne și neliniștit este sufletul meu pînă nu se odihnește în Tine.” Așadar viața aceasta este o continuă luptă, o continuă alergare spre țintă, spre modelul care este Iisus Hristos, cu care credinciosul se străduiește să se asemene, potrivindu-și și viața în așa fel ca slujind interesele umanității, lăsîndu-se pe sine și slujind binelui aproapelui, binelui obște, să ajungă la măsura desăvîrșirii în Hristos, cum zice Apostolul Neamurilor.

În Simbolul credinței mărturisim: „Aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie”, ceea ce înseamnă că, toți cei adormiți în Domnul vor învia pentru a lua parte la Judecata din urmă, la judecata de obște. Dar înainte de această judecată fiecare suflet va trece printr-o judecată particulară îndată după moarte. Prin judecata aceasta se cercetează starea în care se află sufletul în momentul părăsirii trupului. Dacă se găsește într-o stare bună e dus la fericire, „în sînul lui Avraam” (Luca 16, 22), sau în „rai” (Luca 23, 43), iar dacă este

(Continuare în pag. a 3-a)

CALENDAR DE INIMĂ

Noiembrie

Biblia de la București

ce „s-au dăruit neamului românesc” la anul 1688

Sfîrșit de toamnă în București, în luna lui noiembrie, ziua 10, anul de la Hristos 1688. În Țara Românească tocmai venise la cîrmă Constantin Brîncoveanu al cărui sfîrșit dramatic avea să emoționeze sufletul românesc generație după generație. Pe scaunul de mitropolit era pentru a doua oară, din anul 1678, reabilitat de Șerban Cantacuzino, Teodosie Vestemianul. În Moldova domnea binecredinciosul voievod Constantin Cantemir (1685—1693), iar de pe scaunul mitropolitan de la Iași se refugiase în Polonia cu doi ani în urmă marele mitropolit Dosoftei, care nu se va mai întoarce niciodată. Pentru Transilvania anul 1688 a însemnat includerea ei în granițele imperiului austriac. Domnea principele Mihai Apafi I (1661—1690).

Sîntem, în epocă, contemporani cu Ludovic al XIV-lea, cu Boileau, La Fontaine, Molière, Bossuet, Fenelon, Racine, La Bruyere, Pierre Boyle.

Acasă, în Țara Românească, stolicul Constantin Cantacuzino, frații Șerban și Radu Greceanu, episcopul Mitrofan de la Huși, călător pe aici și în cele din urmă episcop de Buzău și alții, alcătuiau elita culturală, în cea mai mare măsură de cultură grecească, după moda timpului. Dar erau toți buni români și se străduiau în tot chipul să mărească zestrea culturală națională.

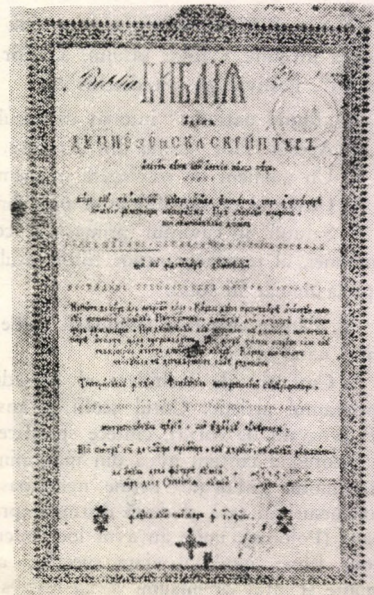
În aceste zile de început de domnie brîncovenească avea să se petreacă un eveniment de mare însemnătate, culturală, națională și bisericească. Se termina de imprimat la tipografia din București Biblia ce se va numi a lui Șerban sau simplu: Biblia de la București. Prima Biblie

românească completă, Vechiul și Noul Testament. Se mai traduseră înainte părți din Biblie: fragmente din Faptele Apostolilor și din epistolele lui Iacov și Petru în *Codicele Voronețean*; fragmente vechi testamentare și Psalmi în *Psaltirea Scheiană* apoi

tipărită de fiul lui Coresi, Șerban și de diaconul Marian. La 1648, Simion Ștefan tipărește la Alba Iulia, *Noul Testament* întreg, traducîndu-l împreună cu Silvestru, fostul egumen de la Govora. Tot din îndemnul lui Simion Ștefan se tipărește la 1651 *Psaltirea* de la Bălgrad, căreia îi urmează cele două *Psaltiri* ale lui Dosoftei, una în Moldova, la Iași (1669) și alta la Unieș, cea în versuri (1673). Altă *Psaltire* apare tot la Iași în 1680. În Țara Românească Teodosie Vestemianul tipărește și el o *Evanghelie* și un *Apostol* (1683).

Tuturora le urmează *Biblia de la București* (1688). Aflăm din cele două prefețe și din două foarte scurte post fețe, că ea s-a început din îndemnul și cu cheltuiala domnitorului Șerban Cantacuzino (1678—1688), în timpul păstoriei mitropolitului Teodosie, pentru traducere ostensind frații Șerban și Radu Greceanu, iar pentru tipărire Mitrofan, fostul episcop al Hușilor. Cercetările au stabilit că în afară de traduceri anterioare enumerate mai sus, *Vechiul Testament* în întregime a mai fost tradus de Nicolae Milescu spătarul, probabil la Constantinopol, traducere care în mod sigur a circulat în Țara Românească și a fost cunoscută Grecilor. Ea a fost cel puțin de două ori copiată și chiar îmbunătățită, de traducători rămași anonimi. Dar manuscrisele lor, în ale căror prefețe scrise de acești anonimi fac vorbire de Milescu, au ajuns pînă la noi. Unul se află la Cluj la filiala Academiei, inventariat sub nr. 45, iar altul la Biblioteca Academiei din București, inventariat sub nr. 4389.

(Continuare în pag. a 2-a)

Psaltirea Voronețeană, *Psaltirea* zisă *Hurmuzachi*, texte rotacizante din secolele XV și XVI. Vin după aceea *Tetraevangelul* slavo-român tipărit de Filip Moldoveanu la Sibiu (1550), *Tetraevangelul* tipărit de Coresi la Brașov (1560—1561), *Psaltirea* slavo-română (1577) și *Tetraevangelul* slavo-român (1578) tipărite tot de Coresi și *Palia de la Orăștie* (1582)

Mitropolitul Andrei Șaguna

— 170 de ani de la naștere —

În realitățile noastre zilnice, un obiect cu cît îl vedem mai de aproape, cu atît ne apare mai real, în mărimea lui firească.

Nu așa stau lucrurile cu anumite evenimente, cu viața unor personalități, a căror dimensiune crește cu cît ne depărtăm de ele, cu cît se scurge mai mult timp.

Acest lucru ne apare vădit și atunci cînd ne gîndim la viața și lucrarea mitropolitului Andrei Șaguna, de la a cărui naștere se împlinesc, la acest sfîrșit de an, un secol și șapte decenii. Într-adevăr, personalitatea sa de adevărat titan și „veritabil patriot”, care a insuflat „vieții românești a celui moment o înviare cu puternice consecințe pentru evenimentele viitoare” — cum scria nu de mult revista *Steaua* (nr. 7/1978, p. 40), este anevoie de cuprins chiar și într-o carte. Avem trei monografii bogate, două în limba română și una în limba engleză, și totuși despre mitropolitul Andrei Șaguna, despre lucrarea lui de ridicare multilaterală a românilor transilvăneni, despre acest om despre care încă pe cînd trăia se spunea că are cap „cît o jumătate de țară”, de acum încolo urmează să se scrie cartea ce i se cuvine.

La creșterea acestei personalități, temelie de nădejde a pus vrednică sa mamă, Anastasia Șaguna, ceea ce el însuși mărturisește: „Mamei mele îi datorez dragostea de Dumnezeu și credința ortodoxă, drumul meu în viață și duhul de jertfă care m-a călăuzit în toată opera mea.”

A făcut studii de filozofie, drept și teologie. În anul 1846 și-a început activitatea în mijlocul românilor ortodocși din Transilvania.

Activitatea lui Andrei Șaguna ca episcop și apoi ca mitropolit poate fi urmărită sub mai multe aspecte.

Sub aspect organizatoric-bisericesc, loc de seamă ocupă lupta sa dirză, dusă timp de 15 ani cu autoritățile habsburgice, în vederea restaurării vechii Mitropolii ortodoxe române a Transilvaniei, desființată în 1701, fapt realizat în 12/14 decembrie 1864, cînd s-a aprobat reînființarea Mitropoliei, cu sediul la Sibiu, avînd două eparhii sufragane: Aradul și Caransebeșul.

Era necesară întocmirea unei legi, după care să se conducă Biserica autonomă ortodoxă română din Transilvania. Drept aceea, mitropolitul Andrei a convocat la Sibiu, în septembrie 1868, un „congres național bisericesc” al credincioșilor români ortodocși din întreaga mitropolie (10 preoți și 20 de mireni de fiecare eparhie), care au aprobat — cu ușoare modificări — un proiect de lege prezentat de el sub titlul: „Statutul organic al Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania.” Ideea de bază a statutului era sinodaliitatea, colaborarea între preoți (1/3) și mireni (2/3) în toate sectoarele administrației bisericești: parohie, protopopiat și eparhie, pe plan bisericesc, cultural (școlar) și economic. Prin această lege — care a stat la baza Statutului întregii Biserici Ortodoxe Române din 1925 și chiar la

(Continuare în pag. a 3-a)

Decalogul

Porunca a șasea: Darul vieții

A șasea poruncă ar suna așa: „Să nu uciți” (Ieșire 20, 13).

Reamintim cîteva din motivele care ne obligă să-i acordăm poruncii acesteia cea mai mare atenție. Izvorul vieții nu este în noi înșine. Nu noi ne aducem din neființă la existență. Viața ne vine de dincolo de noi, ne vine de sus de la Dumnezeu. Ea este un dar pe care din iubire, Domnul ni l-a făcut dintru început. Să scris în cartea Facerii (2, 7) că după ce l-a modelat pe om din țărînă, Dumnezeu „i-a suflat în față suflute de viață”, adică i-a dăruit puterea să fie ființă vie.

Odată cu darul vieții Domnul i-a încredințat omului și înalta misiune de a se înmulți și dezvolta, de a cunoaște și stăpîni natura, universul, cosmosul.

Prin darul vieții conștientă și prin augusta misiune ce i s-a încredințat, omul ocupă un loc central în uriașa dinamică a naturii și a istoriei. Prin activitatea lui liberă și conștientă el își aduce un aport esențial în prelucrarea și promovarea întregii realități în direcția desăvîrșirii. Fără om pămîntul ar fi rămas o paragină, pustiuurile și-ar fi etalat nonsensul, singurătatea ar fi stăpînit mută de-a lungul și de-a latul globului terestru. Prezența omului scoate toate de sub semnul zădărniciiei, transformîndu-le, înnoindu-le și prinzîndu-le pe toate în mișcarea unui progres calculat și bine orientat.

Pustiurile se transformă în pămînt roditor, pămîntul roditor aspiră să concureze cu grădina edenică, spațiile se umplu cu așezări care uimesc prin complexitatea, frumusețea și grandioarea lor. Aproape că nu există punct de pe glob pe care

omul să nu se străduiască a-l înfrumuseța cu munca lui și aproape că nu există vreun aspect al realității pe care el să nu-l fi ridicat sau să nu aibă un plan a-l ridica în sfera unei valori superioare. Încît nu e o simplă împlinire că Dumnezeu și-a ales drept colaborator în activitatea Sa pronietoare în lume nu un inger ci pe om singurul capabil să primească și exercite puterea demiurgică în sfera complexelor realități.

Dacă viața omului e dar de la Dumnezeu și e investită cu o atît de înaltă însușire, nu e greu de înțeles de ce porunca a șasea interzice atît de categoric uciderea. Credinciosul care ridică viața cuiva sau pe a sa proprie promovează neființa pe care Dumnezeu tocmai a voit s-o-nlăture creînd între alții și pe cel eliminat din viață. Tema centrală a activității lui Dumnezeu este viața. Nu moartea. În planul creației, El a prevăzut un loc și un rol pentru fiecare om, inclusiv pentru cel nenăscut. Prin fiecare om Dumnezeu urmărește să realizeze ceva. Uciderea și sinuciderea ating grav tocmai această hotărîre a lui Dumnezeu.

Există însă și alte temeuri care împuneau eliminarea uciderii.

După cum se știe, nici un om nu-și aparține cu exclusivitate. Fiecare ins își aparține sieși, dar și unei familii, întreprinderi, unei Patrii. Cel ce ucide sau se sinucide elimină din arenă nu numai o ființă cu răspunderi față de sine, dar și un factor cu răspunderi importante față de familie, de întreprindere, față de Patrie.

Cine ucide sau se sinucide înlătură din front un combatant actual

sau potențial împotriva răului, a înapoierii, a nedreptăților, și pentru răspîndirea și apărarea binelui, adevărului, frumuseții, a dreptății, purității și iubirii în lume.

Să observăm că există ucidere trupescă dar și ucidere spirituală. Prima se realizează prin mijloace care nimicesc instantaneu însă și prin mijloace care nimicesc lent ca de exemplu: prin impunerea unei munci peste puteri, salarii insuficiente, lipsa asistenței medicale. Tot în categoria mijloacelor de ucidere lentă intră și umilirea cuiva, purtarea aspră și disprețuitoare față de el, ținerea lui sub continuă amenințare, neasigurarea unui loc de muncă, concedieri nejustificate, cum din nefericire se mai întîmplă în nu puține țări. Toate acestea macină lent puterea de rezistență a cuiva, îl umple de amărăciune, îl împinge în descurajare, de la care punct pînă la prăbușirea sa în mormînt nu mai e decît un pas.

Uciderea spirituală o avem atunci cînd credinciosul, păcătos el însuși, atrage, inițiază și încurajează pe cineva să apuce pe calea păcatului, a viciului, a patimilor josnice. Pricinuind alunecarea și perseverarea în păcat a semenului, credinciosul îl smulge din comuniunea cu izvorul vieții care este Dumnezeu, pricinuindu-i astfel moartea spirituală (Iacob 1, 15).

Există sinucidere fizică, dar există și sinucidere spirituală. Aceasta din urmă constă în abandonarea în voia păcatului, a viciilor, a patimilor fapt care blochează orice respirație spirituală.

Uciderea și sinuciderea constituie păcatul cel mai greu pe care-l poate săvîrși un credincios față de aproapele și față de sine, pentru că orice alt păcat mai poate fi îndreptat cumva, dar cel ucis sau sinucis nu-și mai pot primi înapoi viața pe pămîntul acesta.

Prof. D. Belu

Biblia de la București

(Continuare din pag. 1)

Din prefața Bibliei de la București mai aflăm că printre consultanți a fost și episcopul Gherman de Nissa fost director al Academiei grecești din Constantinopol și conducător al Academiei de la București, și alți „oameni ai locului”. Putem presupune că Grecii s-au ajutat și de edițiile parțiale anterioare românești și desigur de traducerea lui Milescu. Cercetătorii se află în fața unei situații aproape fără ieșire deocamdată: nici prefațatorii, nici cei care încheie lucrul și-și însemnează contribuția, nu-l pomenesc pe Milescu. Dacă faptul putea fi explicabil la început, deoarece spătarul nu prea era în grațiile lui Șerban Cantacuzino, e mai puțin explicabil de ce nici la sfârșit nu i se pomeneste numele, pe vremea lui Brâncoveanu, cu care era prieten. Se știe că ultimele pagini, și în special pagina pe care este însemnat așa zisul epilog B, a fost scrisă în timpul lui Brâncoveanu, în primele luni ale domniei. Acesta, pentru unele exemplare a tipărit și o nouă foaie de titlu, cu date suplimentare despre el însuși. Virgil Cândea a scris lucruri convingătoare despre aceasta. Dar niciieri numele spătarului nu este menționat. E greu totuși să presupunem că traducerea lui n-a fost cunoscută.

În general în jurul traducătorilor și al celor două sfârșituri diferite se concentrează dezbaterile istoricilor culturii noastre vechi. Dincolo de acestea însă și ignorându-le, stă în fața noastră, mareșă, masivă, Biblia însăși, străbătând veacurile în drumul ei victorios spre nemurire. Căci *Biblia de la București* rămâne un monument nemuritor ridicat limbii și culturii românești.

Prima Biblie românească! Dar ea nu e numai atâtă. E prima sinteză de limbă română încheiată într-un tot capabil să comunice orice mișcare a gândului, poezie și proză, istorie și filozofie. Se știe că ea conține drept a patra carte a Macabeilor, ca și textul lui Milescu, un tratat filosofic atribuit lui Iosif Flaviu, intitulat „Adecă pentru singurul țiitorul gând”, transcris modern: „Despre rațiunea dominantă”, (primatul rațiunii asupra sentimentelor), scriere laică de care nici traducătorilor, nici oficialităților bisericești nu le-a fost teamă, ci i-au făcut loc printre cărțile normative ale creștinismului, dovedind o foarte devreme convergență umanistică a creștinismului românesc.

George Călinescu în tot atât de masiva lui *Istorie a Literaturii Române* (Buc., 1941, p. 14) concurând în dimensiuni *Biblia lui Șerban* vede în aceasta din urmă „un document de consolidare a limbii literare” și apreciază textul ca fiind „vii și azi”. Putem ceti Biblia de la București și astăzi. O înțelegem. E în limba noastră. Nu înseamnă că am rămas la ea, dar o înțelegem. E și ea un atestat de continuitate. Aduce până la ea limba trecutului, o înseamnă și ne-o transmite. Dar e și un atestat de unitate a românilor de pretutindeni, din cele trei țări românești despărțite politic și administrativ, dar unite sufletește de convingerea că sînt una, cum una fusese Dacia și Dacia Romană odinioară și după aceea până la formarea primelor state românești. *Biblia de la București* este „dăruită neamului românesc”, cum se spune chiar pe foaia de titlu, nu numai celor din Țara Românească unde apărea, ci tuturor românilor după cum se precizează în „precuvîntarea ei erudită”, cum o numește același George Călinescu: „rumânilor, moldovenilor și ungro-vlahilor”, numind prin aceasta toate trei Țările locuite de români.

Al. Piru în „*Istoria Literaturii Române, I Perioada Veche*” (Buc., 1970, p. 216), spune că Biblia de la București, prin răspîndirea ei „a avut o influență bună asupra dezvoltării limbii române, contribuind la fixarea unor norme de exprimare înainte de apariția gramaticilor cu mai mult de un secol”. El îi acordă același rol ca și Bibliei traduse de Luther pentru dezvoltarea limbii germane.

Fiind mare, va fi costat mult, și totuși a circulat intens. Prezența ei a fost semnalată atât peste munți, cât și peste Milcov. E lesne de bănuț că ea n-a apărut dintr-o necesitate strict bisericească, de mult. Pentru aceasta aveam de mai mult de un secol tot ce ne trebuia: Evangheliile, Apostolul și Psaltirea. De altfel acestea se vor tipări în continuare aparte pentru necesitățile de

cult. *Biblia de la București* a apărut ca o necesitate culturală și religioasă în general, ca un document de maturitate. Trebuia s-o avem și noi, așa cum o aveau deja alții. Trebuia să arătăm că o putem avea în limba noastră. Că limba noastră e la fel de sacră ca și celelalte. Că Șerban Cantacuzino va fi avut în vedere să-și construiască prin aceasta — cum va face și prin patronarea Bibliei grecești care tocmai apăruse la Veneția — o platformă de mare Bazileu, patron de monumente bisericești și literare, care îi putea ajuta la răspîndirea visului său de pretendent la tronul Bizanțului a cărui restaurare o aștepta și la care se credea îndreptătit ca urmaș al Cantacuzinilor, e posibil. Dar e în același timp semnificativ că se servea pentru

aceasta de Biblie, că vedea în realizarea ei tocmai ceea ce, în spațiul românesc, lipsea momentului, și considera că tocmai acest lucru putea să-i crească prestigiul într-un spațiu mai larg, în spațiul de altă dată al Imperiului de răsărit peste care domniseră strămoșii săi.

Acel început de noiembrie 1688, cînd sub domnia Brâncoveanului se încheia ceea ce începuse Șerban Cantacuzino numai cu un an înainte — tipărirea s-a făcut într-un timp ne-verosimil de scurt, parcă în grabă mare — poate fi considerat ca un început de eră nouă în cultura românească, în istoria limbii românești și în istoria Bisericii Ortodoxe Române.

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Episcop

La vatra strămoșească

Duminică, 10 septembrie a. c., a avut loc în comuna frunțasă Vaideeni—Vilcea prima întrunire a fiilor satului, a celor plecați cu cei rămași la „vatra strămoșească”. Festivitatea s-a deschis cu:

1. „Imnul național” intonat de corul școlii și de toți participanții. A urmat:
2. Apelul fiilor satului din diaspora.
3. Un moment de reculegere în memoria fiilor satului decedați.
4. Cuvîntul de deschidere al președintelui comitetului de organizare.
5. Salutul și cuvîntul primarului comunei; cuvîntul din partea pionierilor comunei, al reprezentanților fiilor satului din depărtare ca și al celor de acasă, opt la număr în total.
6. Dintre cele mai frumoase, calde, duioase și pioase amintiri petrecute în satul natal și
7. Cuvîntul de închidere al președintelui comitetului, după care a urmat programul artistic. Corul școlii și ansamblul artistic „Miorița” au desfășurat un program de coruri, cîntece specifice și jocuri. Execuția artistică remarcabilă și pitorescul costum adus din marginea Sibiului au lăsat o plăcută impresie. Ansamblul „Miorița” deține numeroase trofee: 14 premii cucerite la diferite concursuri în țară și două distincții primite la Zagreb (Iugoslavia) și la Zakopane (Polonia), unde au avut loc concursuri folclorice internaționale. Au urmat două filme, unul cu viața specifică a oierilor mai ales din timpul verii, la munte și altul cu imagini de la festivalul din Zagreb.

Pentru cei decedați, înainte de începerea programului, preotul Ion Boțocan de la catedrala mitropolitană din Sibiu a oficiat Sfînta Liturghie și un parastas împreună cu preoții satului.

A urmat masa comună, într-o atmosferă caldă și cu momente emoționante — unii dintre participanți înlînindu-se după cincizeci de ani.

Vaideeni, sat turistic, este așezat pe pitoreasca vale a râului Luncavăț cu obîrșia în munții Căpățîni și Balotei, la 48 de kilometri spre apus de Rîmnicu Vilcea. Cap de linie pentru autobuze, făcînd zilnic legătură rutieră cu Rîmnicu Vilcea, București, Craiova, Sibiu—Ocna Sibiului, Pitești, Tirgu Jiu, Turnu Severin, Drăgășani, Băbeni, Horezu și alte localități din apropierea lui. Sat cu așezare străveche, atestată într-un hrisov încă din 1504. Sute de ani starea socială-economică a fost grea. Pe la anul 1750 un grup masiv de oieri, majoritatea din marginea Sibiului, trecînd munții, s-au stabilit acolo. Vaideenii este un „descălecat” al marginimii ardeleni, unde se păstrează și portul și obiceiurile și ocupația și întreaga tradiție străveche, dăcică. Ca în multe părți, Vaideenii formează o verigă de unire, înainte de unire, între românii de pe ambele versante ale Carpaților.

Comuna a luat avînt după primul război mondial și mai ales acum, după cel de-al doilea, în era noastră socialistă. Numai în ultimii ani s-au construit, cum rezultă din cuvîntul de salut al primarului comunei, Benone Morăreș, peste 250 case noi, toate cu instalație de apă și canalizare, multe cu instalații de termoficare. Școli, cămine culturale moderne, cinematografe, dispensar, canalizare, asfalt, încoronate de mîndria de a trăi într-o țară socialistă liberă și înfloritoare, la prosperitatea căreia contribuția lor nu e neglijabilă.

O dovedește și faptul că matca satului a roit. Circa 700 de fii ai satului s-au răspîndit pe tot teritoriul țării, cei mai mulți stabilindu-se și activînd în București, ei păstrează legătura nu numai afectivă cu satul natal, ci și efectivă, ajutînd comuna cu ce au în putință. Sîmbătă, 9 septembrie a avut loc o astfel de ședință în care s-a analizat posibilitatea de a veni în ajutor fiecare cu ce poate de la locul de muncă în care se găsește.

După o zi în care, ca Anteu, am simțit noi puteri în contact cu pămîntul scump și drag al copilăriei și al primei tinereți, serbarea a luat sfîrșit în regretele despărțirii, dar cu mîngîierea că, dacă ne ajută Dumnezeu, după cinci ani iarăși ne vom mai înlîni.

Pr. Ion Boțocan, participant

Doi clerici bihoreni sprijinitori ai Consiliului Național Român din Oradea în 1918

În toamna anului 1917, cînd desfășurarea evenimentelor lăsa să se întrevadă apropiatul sfîrșit al primului război mondial, se instala ca vicar episcopesc cel care avea să fie primul episcop al reinviatelor episcopii ortodoxe române din Bihor, arhimandritul Roman Ciorogariu. Ales de Sinodul eparhial din Arad încă în sesiunea din primăvară, guvernul îi refuza recunoașterea pentru motivul că era singurul demnitar român care a refuzat să semneze protestul pus la cale de groful Tisza în contra unirii Transilvaniei cu patria. Nu era singurul „păcat” politic care i se imputa, Roman Ciorogariu fusese, începînd cu anul 1901, nu numai educatorul în spirit național român al unor generații întregi de preoți și învățători pentru românii din Banat și Crișana, ci și mentorul întregii vieți publice românești din Arad. El era prezent nu numai în viața bisericească ci și în cea politică, în presa românească, la Asociația culturală arădeană ca și la banca „Victoria”, în sinoadele eparhiale și, mai ales, în întrunirile politice care au pregătut Memorandumul din 1894. Vor rămîne, pentru vecie, ca o dovadă a putericii și luminatului său patriotism, cuvintele rostite în fața prietenilor care-l implorau să semneze protestul și să-și salveze viața, „pierdut să fiu, dacă-i pierdut România”.

Odată cu trecerea sa de la Arad în scaunul vicarial de la Oradea, focul entuziasmului său național trece și el mai spre nord. În Oradea el venea să ocupe locul rămas vacant prin alegerea de mitropolit a lui Vasile Mangra. Lucrul cel dinții pe care-l face este reorganizarea Consistoriului cu elemente tinere. Între tinerii mai apropiați se distinge Aurelian Magieru, fiul protopopului Traian Magieru din Buteni, care avea să-i devină pe rînd: secretar eparhial, consilier, profesor și rector al Academiei de teologie nou înființată în Oradea, și mai pe urmă arhiepiscop vicar, spre a sfîrși ca episcop al Aradului. A fost nu numai omul cel mai apropiat de sufletul aprins de dragostea de popor a marelui ierarh, dar și cel care l-a secondat și sfătuit în toate realizările sale epocale pentru românii din Bihor. Nici unul nu a fost bihorean prin naștere, dar ambii și-au contopit viața cu interesele și năzuințele poporului român din Bihor, care le păstrează și azi o amintire neștearsă. Aurelian — devenit în monahism Andrei — Magieru era pe atunci un tînăr împodobit cu alese virtuți, stăpîn pe o frumoasă cultură profesională și generală, încununată de titlul academic de doctor în teologie. Pe deasupra, un poliglot cunoscînd, între alte limbi moderne, franceza — lucru destul de rar pe atunci la intelectualii români transilvăneni, formați mai mult în școli germane.

Cei doi membri ai clerului ortodox din Oradea, bătrînul — supranumit de prieteni „unchiașul”, după pseudonimul cu care a scris în *Tribuna* — și tînărul — numit și el adesea „nepoate”, au adus reale servicii poporului român din Bihor în toamna fierbinte a anului 1918, ambii fiind membri ai Consiliului Național Român din Oradea. Alături de intelectualii Nicolae Zigre, Petru Dejeu și alții, cei doi clerici au fost „sufletul mișcării românești din Bihor” sprijinind din toate puterile activitatea organizatorică a Consiliului Național și pregătind poporul pentru marea sărbătoare de la Alba Iulia.

S-a păstrat actul de constituire a Consiliului Național Român din Oradea și Bihor din 3 noiembrie 1918, la care au participat cu rol de frunte cei doi clerici ortodocși amintiți. De menționat este propunerea lui Roman Ciorogariu în ședința de

constituire ca „președintele acestui comitet să se pună în legătură cu mandatarii Consiliului Național Român Central din Arad spre a cere înviațiuni (=îndrumări) pentru continuarea activității, apoi în fiecare comună din Biharia locuită de români să se designeze câte un bărbat de încredere care să organizeze comuna și să execute ordinele Consiliului Național Român din Oradea și Bihor. Această propunere se primește și se ridică la valoare de concluz” (*Arhivele Statului București, Arhiva Istorică Centrală, Fond: Consiliul Național Român, Dos. 2/1918, fila 1—3 orig. la Revista Arhivelor, An. XI, nr. 2, București, 1968*). Roman Ciorogariu redactează atunci un manifest către poporul român și un ordin circular „cătore onorata preoție și învățătorime” de sub jurisdicția sa în care spune: „Vă fac de datorie să sprijiniți acțiunea acestui Consiliu Național care-și va trimite bărbați săi de încredere și ofițerii de naționalitate română să organizeze garda națională a păcii publice... să intrați înșivă în aceste comitete locale”. (Circulara nr. 2350 din 23 X/5 XI 1918. Între cei ce au rămas alături de el pînă la sfîrșit, cu primejdia de a-și pierde viața, a fost și „nepotul” Aurelian Magieru. Folosind cunoștințele de limba franceză ale acestuia, Roman Ciorogariu a intrat în legătură mai întîi cu generalul francez D'Espey care se afla în Arad. Cu el și cu alți tineri au scos primul ziar românesc în Bihor, *Tribuna Bihorului* — o adevarată tribună de educație și cultură politică națională pentru poporul român din Bihor.

Colonelul francez Trousseau și mai tîrziu maiorul Dauphont au acordat tînărului român o prietenie și prețuire sinceră. El le vorbea într-o franceză impecabilă informîndu-i despre suferințele seculare ale poporului român, despre aspirațiile spre unire cu Patria-mamă ale bihorenilor prezenți și ei la Alba Iulia. Tot în memoriile sale Ciorogariu notează: „Trousseau îl întreabă pe Magieru pe unde crede dînsul să se tragă granițele românești. Magieru cu harta în mînă (în care numele satelor erau subliniate cu roșu) îi arată pînă unde se extind românii la vest de Oradea și implora abandonarea planului de a sacrifica Oradea cu acel teritoriu românesc de la vest, fapt care ar fi în contradicție cu principiul național al lui Wilson și ar cotroai un colț de țară românească. Cu aceste informații și cu actele prezentate Trousseau a plecat a doua zi la Paris”.

Faptele arată că acești doi clerici ortodocși, în strînsă colaborare — ca între părinți și fii duhovnicesc, au adus o contribuție esențială la activitatea organizatorică a Consiliului Național Român din Bihor, în folosul poporului român. Nota dominantă a activității lor a fost iubirea pentru popor. „Episcopul Roman Ciorogariu — alături de ucenicul și fiul său duhovnicesc, Andrei Magieru — rămîne o figură luminoasă de luptător pentru dreptatea și libertatea poporului român din Transilvania — scrie pe drept cuvînt urmașul său în scaun de azi, P. S. Episcop Vasile — un premergător și precizator al împlinirii idealului de unitate națională. El a înțeles că Biserica este datoare să fie alături de popor, să-i sprijine năzuințele și să-l ajute să-și împlinească mărețele lui idealuri de dreptate, de libertate, de unitate și independență națională” (*Mitropolia Ardealului, An. XXI, Nr. 7—9, p. 636*).

Cuvine-se, deci, acum la împlinirea celor șase decenii de la aceste evenimente, să pomenim cu recunoștință numele lor. Viețile lor rămîn pilde vii pentru toate timpurile.

Prot. dr. Gheorghe Lițiu

Satul moldovenesc în viziunea pictorului Ion Grigore

Nordul Moldovei este aproape de inima noastră nu numai prin splendorile artistice ale așezămintelor mănăstirești de acolo ci și prin pitorescul și poezia așezărilor sale rurale.

Reditînd după doi ani o expoziție de pictură dedicată satului românesc din Moldova, pictorul Ion Grigore ne poartă cu gîndul și privirea pe plau-

rile binecuvîntate de Dumnezeu prin atîtea frumuseți ale naturii și prin rostul unor oameni al căror chip exprimă blîndețe, duioșie, puritate și vrednicie.

Expoziția a fost deschisă în gale-riile de artă ale municipiului București, întrunind aprecierea elogioasă a vizitatorilor.

Transfigurarea

(Continuare din pag. 1)

într-o stare rea este trimis în „iad“ (Luca 16, 22). Dovadă că trimiterea sufletelor în rai sau iad are loc îndată după moarte găsim în cuvintele Mîntuitorului către tîlharul de pe cruce: „Astăzi vei fi împreună cu mine în rai“ (Luca 23, 43), sau în cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Rînduit este oamenilor odată să moară, iar după aceea judecata“ (Evrei 9, 27). Dintre vechii scriitori bisericești, care vorbesc despre judecata particulară deosebită de cea de obște amintim pe Tertulian care zice: „Sufletul (păcătoșului după moarte) cel dintîi trebuie să încerce judecata lui Dumnezeu, ca unul ce a fost pricinuitor tuturor celor ce a făcut, dar el trebuie să aștepte și trupul său, ca să primească răsplata și pentru ceea ce a făcut cu ajutorul trupului, care s-a supus poruncilor lui.“

Judecata particulară ca și judecata cea de obște o face Mîntuitorul: „Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului“ (Ioan 5, 22). La această judecată Mîntuitorul se servește de conștiința omului, de sfinții îngeri și de duhurile sale. Conștiința va arăta fiecăruia că nu este nedreptățit, sfinții îngeri vor fi apărătorii lui și îi vor da curaj, iar duhurile rele îl vor acuza. La judecată se va avea în vedere credința omului în Domnul nostru Iisus Hristos și faptele lui bune izvorîte din credință: pentru că noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea scaunului de judecată a lui Hristos ca fiecare după faptele sale cele săvîrșite în trup să primească „răsplata“ bună sau rea (II Cor. 5, 10). Se cere ca omul să ajungă să practice virtuțile, ca faptele cele bune să devină deprinderi statornice. Cu cît credinciosul iubeste mai mult pe Dumnezeu, cu atît faptele lui arată că nu mai trăiește pentru sine, izolat, ci pentru semenii săi, pentru binele lor comun, căci a iubi pe Dumnezeu este prima și cea mai mare poruncă după care urmează a doua poruncă: dragostea față de aproapele. Aceasta o spune însuși Mîntuitorul către legiuitorul care a venit însetat după desăvîrșire: „Să iubești pe Domnul-Dumnezeu tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși“ (Luca 10, 25 urm.). Aceasta este toată legea și toți proorocii. Deci cea mai mare poruncă a legii vechi și a legii noi este dragostea, după cum mărturisește și marele apostol al neamurilor: „De-aș grăi în limbi omenești și îngerești, iar dragoste nu am făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător“ (I Cor. 13, 1 urm.). De această poruncă este străbătut de la un capăt la altul Noul Testament — Legea cea nouă dată de Mîntuitorul nostru Iisus Hristos. În porunca dragostei se cuprinde toată legea, cel ce a împlinit-o nu va muri, ci va trece din moarte la viață.

Fericirea pentru cei ce au împlinit Legea, cît și pedeapsa pentru cei ce n-au împlinit legea, va avea mai multe

trepte. Mîntuitorul a spus: „În casa Tatălui Meu multe lăcașuri sînt“ (Ioan 14, 2), iar despre pedeapsă a spus: „Iar sluga cea care a știut voia Domnului său și nu a gătit nici n-a făcut după voia Lui se va bate mult; iar acela ce nu a știut și a făcut cele vrednice de bătăi, se va bate puțin“ (Luca 12, 47—48). Noi nu ne putem da seama de mărirea fericirii, pregătita pentru cei drepti, nici de pedeapsa ce o vor lua cei ce n-au împlinit legea. Pentru cei adormiți Sfînta noastră Biserică face rugăciuni și noi fiecare avem datoria de a ne ruga pentru sufletele lor, căci nu știm locul de osîndă sau fericire în care se află. Rugăciunile noastre împreunate cu rugăciunile Bisericii și cu rugăciunile Sfinților, la care alergăm, pot izbăvi — prin milostivirea Domnului — sufletele de la osîndă. Și la Judecata din urmă vor putea să se bucure împreună cu cei drepti și cu sfinții. Așadar starea de fericire a sufletelor, ca și starea de osîndă, pe care o primesc după judecata particulară este provizorie. Ea va dura pînă la judecata din urmă. Toți cei adormiți, cît și cei care se vor afla atunci pe pămînt în viață, vor învia în trupurile pe care le-au avut. Va învia trupul și se va împreuna din nou cu sufletul. Trupurile vor învia prin atotputernicia lui Dumnezeu. Ele vor fi duhovnicești și nemuritoare, asemenea trupului lui Hristos după înviere. Scopul învierii omului în trupul cu care a adormit va fi judecata din urmă, despre care nu se știe cînd va avea loc. Cum vor fi trupurile după înviere ne-o spune Sf. Grigorie Palama: „Trupul fiind duhovnicesc și văzînd duhovnicesc va vedea în chip duhovnicesc strălucirea dumnezeiască. Precum acum numai prin deducție rațională ne dăm seama că avem un suflet înțelegător, în stare să stea de sine, căci trupul acesta ros, muritor, și virtos, ascunde, coboară face trupească și numai închipuit sufletul, motiv pentru care nu cunoaștem nici simțirea înțelegătoare din minte, tot așa în viața fericită din veacul viitor trupul se va ascunde cumva la fiii învierii, aceștia ajungînd în starea îngerilor, cum zice Evanghelia lui Hristos (Matei 22, 30). Așa de mult se va subția trupul, încît nu va mai părea în general materie, nici nu va mai sta în calea lucrărilor minții, mintea îl va co-

pleși cu totul. Urmarea va fi că dreptii se vor putea împărtași și prin simțurile trupesti de lumina dumnezeiască... ceea ce a arătat Hristos negrăit, apostolilor pe Tabor este tocmai arvuna acestui mare dar ce ni-l va face Dumnezeu.“

Lumea zidită de Dumnezeu se va înnoi cu totul. Va trece și lumea de un fel de moarte și înviere, căci și firea așteaptă dezlegarea de păcatul strămoșesc, întins și asupra ei: „robia stricăciunii întru slobozenia slavei fiilor lui Dumnezeu“ (Romani 8, 21). Acestea se vor împlini — ne spune Sf. Simeon Toul Teolog — înainte de venirea Domnului la judecată. Cînd Mîntuitorul va veni la Judecata din urmă va fi un cer nou și un pămînt nou, transfigurat de lumina divină.

Pentru a ne bucura de partea celor drepti trebuie ca în viața noastră pămîntească să trăim în Hristos cu deplină dăruire în dragoste de Dumnezeu și de aproapele. Astfel trăind vom adormi întru nădejdea învierii și a vieții cei veșnice cum se roagă Sfînta noastră Biserică, prin ale cărei rugăciuni, păcatele ușoare ce vor mai fi rămase în sufletele noastre pot fi șterse de bună-tatea și milostivirea lui Dumnezeu, care „nu vrea moartea păcătoșului, ci să se întoarcă și să fie viu“. De aceea noi creștinii, urmînd învățătura Sfîntei noastre Biserici facem rugăciuni, împreunate cu milostenie pentru sufletele celor adormiți, nădăjduind în mila, bună-tatea și dragostea lui Dumnezeu față de noi, care poate să ne izbăvească de osînda veșnică. Mîntuirea după credința noastră ortodoxă se realizează în Biserică, prin mijlocirea ei. De aceea poporul român în bimilenara sa istorie a trăit și am putea spune a supraviețuit vitregiilor istoriei prin unitatea de credință, de limbă și de neam, de cultură și civilizație, care au fost ocrotite la începuturile sale de Biserica noastră. Astăzi, cînd ne bucurăm de deplina libertate într-o țară înfloritoare, cu un înalt prestigiu între celelalte națiuni de frunte ale lumii, sub conducerea înțeleaptă și dinamică a celui mai iubit fiu al poporului nostru, Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu, credincioșii Bisericii Ortodoxe Române sînt una cu idealurile celei mai mărețe epoci din istoria poporului român și se integrează deplin în munca de continuă propășire a patriei noastre scumpe, România socialistă.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Mitropolitul Andrei Șaguna

(Continuare din pag. 1)

baza celui actual (1948) — se desprinde limpede spiritul de organizator al lui Șaguna.

Andrei Șaguna a dus deasemenea o muncă neobosită pentru ridicarea poporului român prin cultură. O atenție deosebită a acordat școlilor populare (elementare) ortodoxe, care stăteau sub conducerea nemijlocită a Bisericii. „Ceea ce ne lipsește nouă românilor — spunea mitropolitul Șaguna în una din multele sale circulare întocmite în acest scop — mai mult decît piinea de toate zilele este școala și iar școala.“ Așa se face că Șaguna a făcut eforturi uriașe ca românii să aibă și ei școli, pe care le-a înzestrat cu zeci de manuale tipărite de el în tipografia cu spesele și eforturile sale înființată.

La moartea sa existau peste 800 școli confesionale ortodoxe.

Prin nenumărate pastorale adresate credincioșilor săi, îi îndemna să-și dea copiii la școală și să ajute la ridicarea de clădiri școlare. În sinoadele amintite și apoi în Statutul organic s-a prevăzut ca învățătorii să se recruteze numai dintre absolvenți ai institutului teologic-pedagogic din Sibiu. Preoții parohii erau directori ai școlii în parohia lor, protopopii inspectori ai școlilor din protopopiatul lor, iar mitropolitul (sau episcopii de Arad și Caransebeș) erau „inspector superior“ ai școlilor din eparhia respectivă. Cu sprijinul său s-a deschis în toamna anului 1850 un gimnaziu (liceu) cu 8 clase la Brașov, căruia i s-au alăturat (1869) o școală comercială și o școală reală. Gimnaziul a purtat numele său. În 1868 preoțimea din protopopiatul Zarand (Brad) a izbutit să deschidă un gimnaziu superior (ajuns apoi la 8 clase), pus tot sub egida Bisericii (numit mai tîrziu) Liceul Avram Iancu.

Mitropolitul Andrei Șaguna s-a îngrijit și de soarta elevilor lipsiți de mijloace dîndu-le posibilitatea să-și continue studiile prin acordarea de ajutoare bănești, fie din venitele sale proprii, fie din fundațiile întemeiate în acest scop.

Mitropolitul Andrei s-a îngrijit și de formarea unor cadre didactice corespunzătoare trimițînd an de an pe cei mai buni absolvenți de Teologie în marile centre universitare europene, în vederea pregătirii lor pentru munca didactică (Nicolae Popa, Ioan Popescu, Zaharia Boiu, Nicolae Cristea, Ilarion Pușcariu, Daniel Popovici-Barcianu ș. a.).

La îndemnul său acești profesori dar și unii preoți parohii, cum era învățătorul Sava Popovici Barcianu din Rășinari, au scris diferite manuale didactice pentru elevii școlilor amintite.

Din banii săi a cumpărat cîteva case (pe locul actualei clădiri a Institutului Teologic Universitar din Sibiu), în care a fost așezat Institutul teologic-pedagogic, căruia de asemenea i-a acordat o grijă deosebită. Actuala reședință mitropolitană din Sibiu tot de el și cu banii lui a fost cumpărată.

Tinea mult marele ierarh transilvănean ca românii să învețe și meserii. Lui îi aparțin celebrele cuvinte: „La meserii, turmă iubită, la meserii!“

A zidit de asemenea biserici pe banii săi, cum este cea din Sibiu-Gusterița, a inițiat o seamă de colecte pentru

trebuie obște, inclusiv începerea stringerii fondurilor pentru actuala catedrală mitropolitană din Sibiu, colecte la care el figura totdeauna în frunte cu sume substanțiale.

În anul 1850, Andrei Șaguna a pus bazele tipografiei eparhiale din Sibiu în care au apărut zeci de lucrări (manuale didactice, lucrări teologice, cărți de cult, ziare etc.). El însuși a scris cîteva lucrări de drept bisericesc și

de istorie, care au rămas pînă azi: Elementele dreptului canonic, Compendiu de drept canonic — tradus și în nemțește și rusește —, Enchiridion sau carte manuală de canoane cu comentarii, Istoria Bisericii ortodoxe răsăritene, în 2 vol., tradusă parțial și în l. germană ș. a.; a retipărit unele manuale mai vechi de Teologie, a tipărit toate cărțile de cult, apoi o nouă ediție a Bibliei cu ilustrații, în 1856—58, singura de acest fel în limba română ș. a.

La 3 ianuarie 1853 a întemeiat Telegraful Român, după ce în 1852 a început tipărirea calendarului de masă, îndrumătorul bisericesc de astăzi, care apar neîntrerupt de peste 125 ani, reprezentînd cele mai vechi publicații cu apariție neîntreruptă din țara noastră.

Mitropolitul Andrei Șaguna a avut de asemenea rol hotărîtor la înființarea Asociației transilvane pentru cultura și literatura română (Astra) în 1861, 1866.

Sub aspect național-patriotic trebuie subliniat că Andrei Șaguna a prezidat, alături de episcopul Ioan Lemeni de la Blaj, marea Adunare de pe Cîmpia Libertății de lîngă Blaj 3/15 mai 1848, cînd, după spusa martorilor, înainte de prima sesiune „a înălțat o rugăciune către Dumnezeu, cerîndu-i să îndrepte pașii poporului pe calea înțelegerii și a iubirii frățești, pînă la scopul cel dorit“. În fruntea unei delegații de preoți și mireni, a prezentat apoi împăratului de la Viena dorințele națiunii române, exprimate în cadrul acelei Adunări. După 1848, a înaintat, împreună cu alți fruntași ai românilor, numeroase memorii Curții din Viena, cerînd drepturi pe seama românilor din Transilvania.

Ca păstor de suflete, mitropolitul Andrei a arătat întotdeauna o caldă iubire către păstoriții săi. „Inima mea, sufletul meu, necurmat cu voi și la voi este“ — spunea marele mitropolit preoților și credincioșilor săi, curînd după așezarea sa ca episcop, sau: „Eu nimic nu doresc așa tare ca binele vostru și iubirea mea către voi nimic nu o poate adormi“ — dragoste pe care a întărit-o în chip exemplar prin faptele de rară dăruire pentru binele obștei pe care o păstorea.

Să nu uităm totodată că mitropolitul Șaguna a prețuit și, ațut cît i-a stat în putință, s-a îngrijit de strîngerea și conservarea unor valori moștenite de la înaintași, punînd bazele colecției de cărți vechi, icoane, antimise etc., existentă la Centrul mitropolitan din Sibiu. A îndemnat de asemenea în repetate rînduri pe preoții și credincioșii săi să trăiască în pace cu celelalte naționalități conlocuotoare din Transilvania. A întreprins legături, prin corespondență, cu ierarhii și unii teologi de peste munți, primind și ajutoare din partea acestora pentru bisericile sărace din eparhia sa.

A închis ochii la Sibiu în 16/28 iunie 1873, lăsînd agoniseala vieții sale, prin testament, Arhiepiscopiei Sibiului, „pre scopuri bisericești, școlare și filantropice“.

Trecînd pe la mausoleul din Rășinari, ridicat de urmași ca semn de cinstire a marelui mitropolit Andrei Șaguna, ne vine fiecăruia dintre noi să spunem cu Iosif Vulcan: „Este poate cel mai evocator mormînt al românismului din Ardeal de o sută de ani încoace, fiindcă sub lespezea lui doarme omul care a realizat cele mai mari binefaceri pe seama acestui colț de pămînt.“ (A se vedea Ion Alexandru: Iubirea de Patrie, Cluj-Napoca, 1978, p. 38).

Diac. Gh. Papuc

Participări ale delegaților Bisericii Ortodoxe Române la diferite întruniri creștine internaționale în perioada iunie-august 1978

— Între 2—8 iunie 1978, la Hirsch-luch-Storkow (R. D. G.), a avut loc Conferința ecumenică pentru tinerii teologi organizată de Serviciul ecumenic pentru tineret al Federației Bisericilor Evanghelice din R. D. Germană.

Tema întrunirii a fost: „Trimis pentru a mărturisi“ privită sub aspectele de „Succesiune“ și „Reconciliere“.

Au participat 60 de reprezentanți din 20 de țări.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de doctorandul Enache A. Culai, aflat la studii de specializare în R. D. G.

— Între 6—10 iunie 1978, la Trondheim-Norvegia au avut loc lucrările sesiunii Prezidiului și Comitetului consultativ al conferinței Bisericilor europene.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P. S. Episcop Antonie

Ploieșteanu, vicar patriarhal, membru în Comitetul Consultativ și în Comitetul Financiar al C. B. E.

Între problemele mai importante discutate în cadrul acestei sesiuni s-au situat pregătirea viitoarei Adunări Generale a C. B. E. și problema drepturilor omului. Cu privire la această din urmă problemă, s-a hotărît înființarea unui Secretariat și a unui comitet special în care a fost numit și P. C. pr. Dumitru Popescu, pro-

rectorul Institutului Teologic Universitar din București.

— Între 25—27 iunie 1978 a avut loc la Centrul Ortodox al Patriarhiei Ecumenice de la Chambésy-Elveția cea de-a 3-a reuniune a Comisiei teologice interortodoxe pentru dialogul cu Biserica catolică, reuniune prezidată de I. P. S. Mitropolit Partenios de Cartagina (Patriarhia Alexandriei).

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de pr. prof. Dumitru Popescu, prorectorul Institutului Teologic din București și pr. prof. Dr. Ion Bria, secretar pentru relațiile cu ortodocșii al comisiei Misiune și Evanghelizare a C. E. B.

(Continuare în pag. a 4-a)

O prestigioasă aniversare la Beiuș 150 de ani de la întemeierea Liceului „Samuil Vulcan” (1828-1978)

În zilele de 14 și 15 octombrie 1978 locuitorii din Beiuș, județul Bihor, și localitățile din împrejurime au trăit zile de înălțătoare sărbătoare, prilejuate de împlinirea a 150 de ani de la întemeierea Liceului din localitate de către cărturarul și luminatul patriot, vlădica Samuil Vulcan.

În ziua de 14 octombrie 1978 a avut loc în sala festivă a Consiliului orașenesc un simpozion, în care, personalități de seamă ale culturii și vieții noastre românești au evocat locul și contribuția liceului din Beiuș în dezvoltarea culturală, socială și națională a românilor din Transilvania și în contextul culturii naționale. Au vorbit: Acad. Prof. dr. doc. Ștefan Pascu, Prof. Florea D. Răstite, Prof. univ. dr. Gabriel Tepelea, lector univ. dr. Gheorghe Arion și primarul orașului, Gavril Butuc.

Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș a răzbit la viață din mîntea luminată și inima caldă, plină de o nețărmurită dragoste de popor, a Episcopului cărturar Samuil Vulcan. Acesta a înțeles că poporul român din Transilvania nu putea trăi în întuneric și că idealul de libertate, unitate și independență nu se poate dobîndi decît prin cultură. De aceea, la poalele Munților Apuseni, pe Valea

Crișului Negru, în depresiunea Beiușului, Samuil Vulcan a înălțat la 6 octombrie 1828 această puternică „cetate de lumină”, ocrotitoare a tuturor doritorilor de cultură, fără deosebire de confesiune sau naționalitate.

La această școală au venit fiii poporului nostru din toate colțurile țării, de la Dunăre la Maramureș și de peste munți ca să-și lumineze mintea și să-și încălzească inima cu focul mereu arzînd de dragoste de neam și țară.

Împreună cu celelalte școli românești din Brașov, Arad, Năsăud etc., Liceul din Beiuș a oferit poporului român hrană spirituală care i-a priit împlinirii idealurilor lui.

Dar, această școală românească, prima din Țara Crișanei, este și o mărturie a fidelității și slujirii Bisericii Românești pentru năzuințele și idealurile poporului nostru.

În cei 150 de ani de existență s-au luminat aici generații întregi de fii ai poporului nostru care au dus pretutindeni, în țară și peste hotare, binemeritata faimă a liceului din Beiuș. Între absolvenții săi se numără: academicieni, profesori, medici, ingineri, oameni de artă și cultură, poeți, învățători, muncitori, care au purtat și poartă cu vrednicie și legitimitate numele de fii ai Beiușului,

ieșiți de pe băncile Liceului „Samuil Vulcan”.

A doua zi a avut loc în piața orașului, arhiplină și multicoloră în îmbrăcămintea bihorenilor, serbarea festivă, în prezența autorităților de stat județene și centrale. S-a dat citire Decretului prin care s-a conferit Liceului „Samuil Vulcan” de către Președintele Țării, Domnul Nicolae Ceaușescu, Ordinul „Meritul Cultural Clasa I” și s-a citit un mesaj din partea Președintelui Țării în care s-au evidențiat meritele culturale și patriotice ale Liceului „Samuil Vulcan”, azi cu profil matematic și mecanic, încadrat în viața cea nouă a Patriei.

Festivitățile s-au încheiat cu o serbare dată de elevi.

S-a vizitat apoi școala, muzeele, laboratoarele bogat înzestrate, prin care se vede integrarea ei în învățămîntul practic.

Din partea Bisericii noastre, la acest impresionant jubileu, a participat P.S. Sa dr. Vasile Coman, Episcopul Oradei, aducînd un pios omagiu de recunoștință neuitatului ctitor al liceului din Beiuș și vrednicilor lui dascăli, pentru tot ceea ce au dăruit poporului român și Patriei noastre dragi.

Preot Mara Nicolae

Festivitatea de deschidere a cursurilor la Institutul Teologic Universitar din Sibiu

Practic, cursurile la Institutul Teologic Universitar din Sibiu au început la data de 2 octombrie 1978, printr-un serviciu religios în capelă, la care au participat profesorii și studenții și în cadrul căruia s-a săvîrșit slujba aghiazmei.

Festivitatea de deschidere a avut loc însă la data de 14 octombrie 1978, la sărbătoarea Cuvioasa Paraschiva, cînd s-a oficiat Sf. Liturghie în catedrală, de față fiind I.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului. A slujit P.S. Iustinian Maramureșanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

La ora 12,30, în aula Institutului s-a desfășurat festivitatea de deschidere propriu-zisă.

P.C. Părinte rector Grigorie Marcu a prezentat pe larg rezultatele muncii din anul care s-a încheiat ca și obiectivele ce urmează să fie urmărite în activitatea de viitor.

A urmat un program artistic alcătuit din bucăți corale, religioase și patriotice. A luat apoi cuvîntul P.S. Episcop Iustinian Maramureșanul, în calitate de reprezentant al I.P.S. Arhiepiscop Teofil, care a împărtășit studenților povătuiri părintești privind conduita lor de viitori slujitori ai sf. altar.

În final a vorbit I.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care s-a referit pe larg la misiunea pe care o are Institutul, intrat în cel de-al 167-lea an al existenței sale și anume acela de a forma slujitori devotați deopotrivă Bisericii și Patriei.

I.P.S. Sa a mulțumit P.F. Patriarh Iustin ca și celorlalți ierarhi sub oblăduirea cărora se află Institutul pentru îndrumarea și purtarea de grijă, pe care le arată neprecupețit. A mulțumit de asemenea Conducerei Departamentului Cultelor pentru sprijinul acordat.

Studenților merituosi, care au obținut rezultate bune la învățătură și condunită, în anul școlar trecut, li s-au acordat premii.

Participări ale delegațiilor ...

— Între 4—7 iulie 1978, la Basel-Elveția a avut loc Consultația asupra educației teologice ortodoxe.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de pr. prof. Dr. Ștefan Alexe, superiorul capelei ortodoxe române din Baden-Baden și pr. Dr. Mircea Basarab, parohul Bisericii Ortodoxe Române din München.

— Între 12—19 iulie 1978, la Mănăstirea Penteli-Atena, a avut loc sesiunea Comisiei mixte pentru dialogul ortodox-anglican, cu temele: „Hiro: onirea femeilor” și „Filioque”.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Prof. Dr. Nicolae Chițescu și diac. Dr. Petru David.

— Comisia pentru afacerile internaționale bisericești a Consiliului ecumenic al Bisericilor și-a ținut obișnuita sesiune anuală la Geneva între 21—26 august 1978 sub președinția lui Olle Dahlen-Suedia, asistat de personalul permanent în frunte cu directorul Comisiei Dr. Leopoldo Nilus.

Premergător acestei reuniuni, s-a întrunit sub-comisia pentru drepturile omului (17—19 august) ale cărei lucrări au fost conduse de Dr. Thiam Hien Vap-Indonezia, care a tratat problema drepturilor omului sub toate aspectele și cu toate implicațiile ei.

Comisia propriu-zisă, după ce a luat în considerare situația interna-

țională actuală, a analizat în amănunțime 3 programe de acțiuni viitoare: a) „Societatea dreaptă, viabilă și întemeiată pe participare”; b) „Combaterea militarismului și cursei înarmărilor”; c) „Promovarea drepturilor omului.”

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului.

— Între 15—30 august 1978, a avut loc la Bangalore-India, reuniunea Comisiei „Credință și constituție” a C.E.B. sub președinția prof. Nikos Nissiotis, reuniune la care a luat parte peste 180 persoane din 50 țări.

Temele reuniunii au fost „Speranța care este în noi” și „Să creștem în unitate”, fiind prezentate de past. Dr. Lukas Vischer, secretarul acestei Comisii.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de pr. prof. Dr. Dumitru Popescu, prorectorul Institutului Teologic din București.

— Între 23—29 august a.c. a avut loc la Comunitatea protestantă de la Grandchamps a 8-a întrunire ecumenică de călugărițe cu tema: Vie consacrată et unită (Ioan 17—23), condusă de rev. Julian Garcia Hernandes, secretar pentru ecumenism al Conferinței episcopale spaniole, la care au participat peste 50 persoane din 10 țări.

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

Sfințiri de biserici

— Duminică, 3 sept. 1978, I.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvîrșit sfințirea bisericii, recent pictată, din parohia Peștera, protopopiatul Brașov. În cadrul Sf. Liturghii au fost hirotoniți întru preot și respectiv întru diacon, tinerii absolvenți de Teologie: Cornel Tatu și Traian Rogoz.

Tot cu acest prilej I.P.S. Sa a acordat rangul de iconom stavrofor P.C. părinte Zenovie Moșoiu, protopopul Brașovului, și rangul de sachelar P.C. părinte Chițu, paroh în Brașov, care au activat în parohia Peștera, înaintea actualului paroh, P.C. părinte Ioan Buta, distins de asemenea de I.P.S. Sa.

— Duminică, 2 iulie 1978, P.S. Episcop-vicar Timotei Lugoianul, a poposit în parohia Roman I, protopopiatul Reșița, unde a săvîrșit sfințirea bisericii împodobită recent cu veșmînt nou pictural. Din încredințarea I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P.S. Sa a hirotonit întru iconom stavrofor pe P.C. pr. Gheorghe Tunea de la parohia Reșița Ro-

mână I și întru sachelar pe P.C. pr. Petru Lupșă.

— În ziua praznicului Schimbării la Față, I.P.S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului a sfințit biserica renovată din parohia Răzoare, prot. Tg. Lăpuș, care are ca hram Schimbarea la Față a Domnului.

— Credincioșii din Apahida, prot. Cluj, au trăit bucuria sfințirii locașului de cult a cărui construcție s-a terminat de curînd. I.P.S. Arhiepiscop Teofil a poposit în această parohie, Duminică, 27 august 1978. În cadrul Sf. Liturghii a fost hirotonit întru preot, pe seama parohiei Turda Oprani II diaconul Ioan Andreicuț.

— Duminică, 13 august 1978, P.S. Episcop Vasile al Oradei a tîrîșit biserica recent construită din filia Valea Lungă, aparținătoare de parohia Zalău, prot. Zalău. În după-amiaza aceleiași zile, P.S. Sa a oficiat vecernia în parohia Iemniș și a vizitat parohiile: Ceaca, Ciureni (cu biserica pictată recent), Zalău, Vîrteșca și Ileanda (unde se construiește o nouă biserică).

Biserica ortodoxă română a fost reprezentată de monahiile Eustochia Ciucanu, stareța Mănăstirii Agapia, Cecilia Negraru, ghid la Mănăstirea Moldovița și Eufrazia Sirbu de la reprezentanța Bisericii noastre din Ierusalim.

În cadrul lucrărilor, monahia Eustochia Ciucanu a făcut o prezentare despre „Organizarea vieții monahale în România”.

— Între 24—31 august 1978, a avut loc la centrul interortodox Penteli de lângă Atena, întrunirea sub-comisiei teologice mixte pentru dialogul ortodox-vechi catolic. Scopul reuniunii a fost acela al pregătirii unor proiecte de texte comune asupra Eclesologiei.

Biserica ortodoxă Română a fost reprezentată de pr. prof. Ștefan Alexe, superiorul capelei ortodoxe române din Baden-Baden R.F.G.

Sub-comisia a tratat temele: 1. Unitatea Bisericii și bisericele locale; 2. Hotărîrea Bisericii; 3. Autoritatea Bisericii; 4. Infaibilitatea Bisericii; 5. Cele 7 Sinoade Ecumenice și Sinoadele locale recunoscute de acestea.

— La invitația grației sale Dr. Donald Coggan, primatul Bisericii Angliei, între 19 iulie și 16 septembrie 1978 monahiile Nazaria Niță, stareța mănăstirii Văratec și Adriana Cojocaru, muzeografa la Mănăstirea Sucevița, au făcut o vizită de studii și schimb de experiență monahală în Biserica Angliei.

— Între 26 august—5 septembrie 1978 a avut loc la Stony Point, S.U.A., sesiunea de lucru a Unității a III-a a Consiliului Ecumenic al Bisericilor Educație și Reinnoire, sub președinția prof. Olle Enstöm-Suedia. Lucrările au fost precedate de un Seminar de studii biblice, condus de Dr. Hans Rude Weber (Geneva).

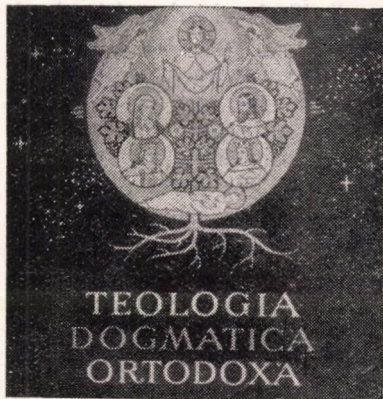
Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Diac. Dr. Viorel Ioniță, Asistent la Institutul Teologic din București.

Programul a cuprins comunicări, referate și prezentări de programe între care: Noi orizonturi în mișcarea ecumenică; Educația în școlile bisericești; Împreună în credință; Anul internațional al copilului; Educația ecumenică; Educația adulților; Educație și reinnoire în perspectiva adevăratei comunități.

Lector Dr. Cezar Vasiliu

— Un eveniment deosebit au trăit credincioșii din parohia Doba, prot. Carei, Duminică, 20 august a.c. cînd P.S. Episcop Vasile al Oradei a săvîrșit sfințirea bisericii lor împodobită cu pictură și înzestrată cu un frumos iconostas sculptat în lemn de stejar. Parohul locului, părintele Mihai Pop, a fost distins cu „crucea patriarhală”.

Noutăți editoriale

În Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române a apărut primul volum din „Teologia Dogmatică Ortodoxă pentru Institutele teologice” a pr. prof. Dr. Dumitru Stăniloae.

Partea introductivă, care acoperă 110 p., are acest titlu general: „Revelația dumnezeiască, izvorul credinței creștine. Biserica, organ și mediu de păstrare și fructificare a conținutului Revelației”.

În partea I (de la p. 111, pînă la p. 320) este înfățișată „Învățătura creștină ortodoxă despre Dumnezeu”, cu următoarele subdiviziuni: I. Trei moduri ale cunoașterii lui Dumnezeu; II. Ființa și atributele lui Dumnezeu; III. Sfînta Treime, structura supremei iubiri.

Partea a II-a (de la p. 321, pînă la p. 497) are ca titlu: „Lumea, operă a iubirii lui Dumnezeu destinată îndumnezeirii”. Subdiviziunile acestei părți sînt: I. Crearea lumii văzute; II. Crearea lumii nevăzute; III. Căderea protopărinților și urmările ei; IV. Providența dumnezeiască și desfășurarea planului de mîntuire și îndumnezeire a lumii.

Volumul este deopotrivă tratat de Teologie și manual destinat studenților.

Remarcăm preponderența bibliografiei patristice și ortodoxe în general.

*

— Duminică, 27 august, P.S. Episcop a săvîrșit slujba binecuvîntării bisericii din parohia Bătar, pictată în frescă între 1976—1978. Parohul locului Aurel Pop și predecesorul său Mihai Iova au fost distinși cu rangul de iconom.

În după-amiaza aceleiași zile, P.S. Sa a oficiat vecernia în parohia Tulcea.

Tot o apariție recentă, în aceeași Editură a Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române este „Studiul Vechiului Testament, manual pentru Seminarile teologice” întocmit de pr. prof. Nicolae Ciudin. Manualul cuprinde o parte generală și o parte specială. În partea generală se tratează despre Sf. Scriptură, despre inspirația cărților Sf. Scripturi, canonul cărților Vechiului Testament, Limbile în care au fost scrise cărțile Vechiului Testament și despre traduceri vechi și noi ale Sf. Scripturi. În partea specială este prezentată fiecare dintre cele 39 de cărți canonice ale Vechiului Testament, insistîndu-se asupra cuprinsului, autorului, valorii dogmatice și morale, etc. Tot aici sînt analizate cărțile anaginoscomena (ne-canonice) ale Vechiului Testament. În final sînt dezbătute următoarele teme: Probleme dogmatice și morale în Vechiul Testament; Profețiile mesianice în Vechiul Testament; Raportul dintre Vechiul și Noul Testament. Remarcăm ilustrația deosebit de sugestivă, ca și prezentarea grafică excepțională.

Precum mărturisește însuși autorul, profesor cu o experiență deosebită, manualul „va aduce foloase reale nu numai elevilor seminariilor teologice, pentru care e menit în primul rînd, dar și păstorilor de suflete, în sprijinirea dreptei credințe strămoșești”.

Consfătuiri de lucru

— Între 7—11 august a.c., P.S. Emilian al Alba Iuliei a avut consfătuiri de lucru cu protopopii din Tg. Mureș, Reghin, Sighișoara și Luduș, cu care prilej s-au discutat diverse aspecte ale activității pastorale.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei

Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,

Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

(Taxa poștală plătită în numerar)

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă, P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

44.206

REDACȚIA: Secția culturală a Consiliului arhiepiscopesc — Sibiu